فەرهەنگیلە

(أ)

ئاران: گەرمێن و گەرمە سێر.
ئاویلکە: سەرە مەرگ، ئاوزینگی مردن.
ئۆ خژن: ئۆقرە، ئارام.
ئێروو: کەسێک پێداویستی یەکانی ژیانی مسۆگەر کرابن.

(ب)

باری (باری ء): وە دیهێنەر و دروستکەر، مەبەست خوای گەورەیە.
بانگووش: بانگێڕ،باگردێن.
بڕست: تین و توانا.
بریم ناشکێ: تامەزرۆییم ناشکێنێ، دڵم داناکەوێت.
بزوو ؛ بووزوو: شاڵ، قوماشی لە مەرەز درووستکراو کە ڕانکو چۆخەی لێ ساز دەکرێت.
بەستێن: کەناری چەوە ڵێنی چۆم و ڕووباران.
بە عومری خۆی: لە ژیاندا، هەرگیز.
بێ هەڵدا: بێ مشت و مڕ، بێ ئەولاو ئەولا.

(پ)

پەڵوختە :مەشعەل
پاتە: پێڵاو، کەوش، سۆل.
پەڕکوڕ: بێچوە هەڵۆ.
پێڕ: تاقم،جەماعەت،دەستە.
پێروو و تەرازوو: دوو کۆمەڵەئەستێرەن.
پیواری: ون و نادیار و غەیبی.

(ت)

تاڵووکە: پەلە، عەجەلە.
تخێڵ: سلار، کەوتووی گرێ لێ براو.
تەوس و تەشەر: تیر و توانج، پلار.
تەریوان: ئاوارە و دەربەدەران.

(ج)

جواناو: ئەو ئارەقەی دەموچاوی مردوو لەسەرە مەرگدا دەری دەکات.
جەب نەدەر: قان نەدەر، دەرباز نەکەر، قوتار نەکەر.

(چ)

چۆوە: سپات بۆوە، سپی بۆوە.

(ح)

حەجمین: هەدادان، ئارام گرتن، داسەکنان

(خ)

ختم: قم، نوقوم.
خەمگڕوو: قوڕی (گیاندارێکی وەک سەرمازەڵەیە).
خودکار: قەڵەم جاف.

(د)

درێشووکە: زمانی مار و چزووی جڕو جانەوەر.
دەرۆستی نایێ: دەرەقەتی نایەت، پێی ناوێرێت.
دەئاخننە دڵان: دەدڵانی داوێن، دەیخەنە نێو دڵان.
دەشقەڵمینە: بەشکو، بەڵکو.

(ر)

ڕادەقەنا: بەردەبۆوە، دەکەوت.
ڕادەمووسێ: بە قووڵی ماچی دەکات.
ڕەستا خیز: قیامەت و زیندوو بوونەوە.

(ز)

زگار: وەڕەز و بێزار.

زەمەند: چخورد، گژوگیای هەڵچووی سەر لێکدراو.

زەندەق چوو: زراو چوو، نەترە چوو،تۆقیو.

(س)

سەرکۆت: سەر ڕووت.

(ش)

شالوور: بولبول.

شەقاو: هەنگاو.

(غ)

غەنیم: ناحەز و نەیار، دوژمن.

غەوارە: پەریوە، ئاوارە، بێگانە .

(ف)

فڕووزایی: یەک تۆز.

فەهێت : شەرم.

(ق)

قەشکێن: قەند شکێن، شەکر شکێن.

قوڵاغ: وریا و لەسەر هەست، وشت .

(ك)

کەسەر دار: حەسرەت دار، خەفەتبار.

کرمە ڕێز: کرمێ.

کەوت: دارێکی جوان و قایمی بێ بەرە.

(گ)

گەوە: لابەلا.

گورگە مێش: بەو سەگە دەڵێن کە لە جیاتی پاسکردنی مێگەل،بۆ خۆی مەڕ و ماڵات دەخنکێنێ و دەیخوات.

گرچوو: کەلەکە، لاقەد.

گفت: بەڵێن و پەیمان.

گۆڕین: ناوبراو، تاین.

گۆشته زوون: ئەو گۆشتەی لە حەد و سەری چابوونەوەدا برین دادەپۆشێت.

گوڵ بەدەم: سەر بە کوڵووکە.

(ل)

لاکەنەوە: ئاوڕ بدەنەوە.

لە هێکڕا: لە ناکاو ، لە پڕ.

لێك لێك: لێکدا لێکدا، پەیتا پەیتا.

لێو عەیان بێت: لێتان ئاشکرا بێت ، بیزانن.

(م)

مەدار دەکەن: ئیدارە دەکەن دەژین، دەحەوێنەوە، گوزەران دەکەن، هەڵدەکەن.

مژ: تەم.

ماخۆ: خاوەن ، خێو.

(ن)

نامگنخێنێ: دوام ناخات، ساردم ناکاتەوە.

نەخاپاو: هەڵنەخەڵەتاو.

نەوینیوە: نەتان بینیوە.

نیسێ: سێبەر.

(و)

ویقار: ڕێز و سەنگینی و شکۆ.

پاتە: پاسەوانی زیندان.

وشت: وریا.

وڵسات: ئاژەڵ و ماڵات.

(ه)

هەدەر: خۆڕایی،بێ سوود.

هەڵگوڕمان: کوشم هەڵاتن، خۆ ڕێکهێنان لە سەرمان یان لە خەفەتان.